

Загалом, впровадження Європейської рамки кваліфікацій сприятиме не лише покращенню освітньої системи України, але й підтримуватиме інтеграцію країни в європейський економічний та освітній простір. Це дасть змогу українським фахівцям відповідати міжнародним стандартам, відкриваючи нові горизонти для розвитку, працевлаштування та кар'єрного зростання.

СУТНІСТЬ, ПЕРЕДУМОВИ ТА ВИДИ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Близнюк О.П., канд. екон. наук, доц.
Скакунова С.С., здоб. ВО
Державний біотехнологічний університет

Ризик є невід'ємною та важливою характеристикою інвестицій, яка є притаманною усім їх формам та видам. Ризик і дохідність інвестицій є взаємопов'язаними та взаємообумовленими показниками. Здійснюючи інвестиції, інвестор завжди усвідомлено йде на ризик, пов'язаний з вірогідним зниженням або недоотриманням суми очікуваного інвестиційного доходу, а також ймовірною втратою (частковою чи повною) інвестиційного капіталу.

Інвестиційний ризик – це ризик ймовірної втрати всього або частини інвестованого капіталу, а також недоотримання очікуваного доходу від інвестиційної діяльності підприємства. Він характеризує розмір фінансових втрат у процесі здійснення інвестиційної діяльності підприємства. Відповідно до основних видів інвестиційної діяльності розділяються й види інвестиційного ризику – ризик реального інвестування й ризик фінансового інвестування.

Важливою та невід'ємною складовою частиною сукупного ризику суб'єктів господарювання є фінансово-інвестиційні ризики. Фінансово-інвестиційні ризики виникають в сфері відносин підприємств з банками, небанківськими фінансово-кредитними інститутами на фінансовому ринку, проведення емісійно-інвестиційних операцій з пайовими та борговими цінними паперами на фондовому біржовому та позабіржовому ринках, фінансуванням реальних інвестиційних проектів. Всі вони пов'язані з ймовірністю отримання як фінансових доходів, так і фінансових збитків або втрат інвестованого капіталу, або недоотриманням запланованого прибутку суб'єктами ринку.

До переліку фінансово-інвестиційних ризиків суб'єктів господарювання можна віднести наступні їх види: фінансовий та інвестиційний ризики; кредитний ризик; депозитний ризик; відсотковий ризик; курсовий ризик; валютний ризик; податковий ризик; структурний ризик; ризик зниження фінансової стійкості; ризик неплатоспроможності; ризик кредитоспроможності; ризик упущеної фінансової вигоди; ризик ліквідності, інфляційний ризик тощо.

До різновидів кредитно-депозитного ризику можна віднести ймовірність несвоєчасної сплати відсотків або неповернення позичальником позики

кредитору; ймовірність того, що сума позиченої вартості знеціниться внаслідок інфляції, або фактична прибутковість кредитно-депозитних операцій виявиться значно нижчою очікуваного рівня; ймовірність неповернення кредитів та отримання значних збитків банківськими та іншими фінансовими установами унаслідок невиконання позичальниками своїх фінансових зобов'язань.

Ринковий курсовий та відсотковий ризики виникають внаслідок того, що ціна фінансових активів може змінюватися через зростання або зниження норми відсотка. На кредитному та фондовому ринках завжди є ймовірність того, що коливання відсоткових ставок та курсів цінних паперів відбудеться внаслідок зміни облікової ставки НБУ та темпів інфляції, що суттєво вплине на дохідність банківського сектора та активів фондового ринку. Несприятливі зміни можуть відбутися в процесі оцінки вартості активів і пасивів суб'єктів підприємництва та фінансово-кредитних установ внаслідок зміни відсоткових ставок, що вплине на скорочення спреда та маржі банківських установ. На ринках капіталу завжди є невизначеність в оцінці рівня доходу та ризику, який портфельний інвестор отримає від того чи іншого цінного папера, що виникає внаслідок впливу на фондовий ринок сукупності різновекторних макро- та мікроекономічних чинників.

Валютний ризик виникає внаслідок високої ймовірності змін курсів іноземних валют до національної валюти, що може призвести до фінансових збитків суб'єктів господарювання, що активно займаються експортно-імпортними операціями. Невизначеність у прибутковості та оцінці вартості іноземного фінансового активу завжди пов'язана з невідомим заздалегідь валютним курсом, за яким іноземна валюта буде обмінюватися на національну. Валютні ризики різко зростають внаслідок політичних потрясінь, введення валютних обмежень. Валютні ризики є небезпекою фінансових втрат при проведенні зовнішньоекономічних, кредитних та інших валютних операцій.

Ризик упущеної фінансової вигоди – це ризик отримання непрямого або побічного фінансового збитку (недоотримання прибутку) у результаті нездійснення якого-небудь важливого заходу (наприклад, страхування) або при зупинці фінансово-господарської діяльності.

Ризик ліквідності – це ймовірність того, що кошти, необхідні для здійснення фінансових операцій виявляться в потрібний момент недоступні, що призведе до несподіваних збитків; ймовірність появи дефіциту наявних коштів у момент, коли в них відчувається велика потреба.

Інфляційний ризик виникає при високих темпах інфляції, коли отримані доходи знецінюються швидше, ніж зростають, а суб'єкти господарювання та інвестори зазнають реальних суттєвих втрат прибутків і капіталу.

Джерелом усієї сукупності ризиків, що формуються в результаті здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єктів господарювання, є будь-яке управлінське фінансове рішення щодо тієї чи іншої господарської операції, яка здійснюється в рамках основних напрямів діяльності підприємства.

Всі види фінансових ризиків, пов'язаних із здійсненням інвестиційної діяльності підприємства, відносяться до так званих «складних ризиків», що

підрозділяються у свою чергу на окремі їхні підвиди. Так, наприклад, у складі ризику реального інвестування можуть бути виділені ризики несвоєчасної підготовки інвестиційного проекту; несвоєчасного завершення проектно-конструкторських робіт; несвоєчасного закінчення будівельно-монтажних робіт; несвоєчасного відкриття фінансування по інвестиційному проекту; втрати інвестиційної привабливості проекту у зв'язку з можливим зниженням його ефективності й т.п. Тому всі підвиди інвестиційних ризиків пов'язані з можливою втратою капіталу підприємства, включаються в групу найбільш складних фінансових ризиків.

Сукупний ризик діяльності підприємства складається із системи окремих видів ризиків: операційний ризик, формування якого притаманне господарським операціям, які реалізуються в межах операційної діяльності; інвестиційний ризик, формування якого притаманне господарським операціям, які реалізуються в межах інвестиційної діяльності; фінансовий ризик, формування якого притаманне господарським операціям, які реалізуються в межах фінансової діяльності підприємства.

Ризики, які супроводжують інвестиційну діяльність, мають визначальні характеристики: отримання очікуваних доходів супроводжується вірогідними фінансово-економічними втратами капіталу і прибутку; ризики виникають на різних етапах життєвого циклу інвестиційних проектів; інвестиційні ризики мають імовірнісну природу; їм притаманна невизначеність наслідків впливу на кінцеві фінансові результати та ефективність інвестиційної діяльності; інвестиційним ризикам притаманна варіабельність оцінки їх рівня залежно від певного виду, форми, об'єкту, проекту інвестицій, тривалості інвестиційного циклу, впливу систематичних та несистематичних макро- та мікроекономічних чинників (політичних, соціальних, правових, екологічних, технічних, інформаційних, маркетингових, безпекових), які знаходяться в постійній динаміці; інвестиційним ризикам притаманна суб'єктивність оцінки їх рівня та напряду впливу, незважаючи на об'єктивну їх природу як економічного явища, що визначається різним рівнем повноти й достовірності інформації, кваліфікації та досвіду фінансово-інвестиційних менеджерів тощо.

Таким чином, розглянуті характеристики категорії інвестиційного ризику дозволяють визначити його як вірогідність виникнення несприятливих політичних, соціально-економічних, безпекових, правових, інформаційних, операційних, фінансово-інвестиційних, технічних, екологічних, маркетингових та інших неочікуваних наслідків у формах втрати повністю або частково інвестиційних ресурсів, капіталу, доходу, прибутку, репутації тощо в ситуації невизначеності та варіативних макро- та мікроекономічних умовах здійснення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва.

Інформаційні джерела:

1. Косова Т. Д., Ярошевська О. В. Концепти фінансового регулювання фондової діяльності суб'єктів господарювання. Теоретико-методологічні засади розвитку фінансової системи України на основі інноваційно-інвестиційних стратегій : колективна монографія / за заг. ред. Т. Д. Косової, Н. О. Слободянюк. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2019. С. 33–43.

2. Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку суб'єктів національного господарства : монографія / за ред. Л. М. Савчук, А. В. Череп. Дніпро: Журфонд, 2019. 420 с.
3. Захарін С. В. Інвестиційне забезпечення інноваційно-технологічного розвитку економіки : монографія. К. : КНУТД, 2018. 344 с.
4. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз / А. А. Пересада, Ю. М. Коваленко, С. В. Онікієнко. К. : КНЕУ, 2012. 485 с.
5. Гриценко А. А. Взаємодія держави і бізнесу в контексті реалізації державної інвестиційної політики : монографія. Суми : Університетська книга, 2021. 327 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ-СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Голікова Є.К., здоб. ВО
Величко К.Ю., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

В умовах висококонкурентного міжнародного середовища, підприємства, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, стикаються з тиском з боку урядів цільових ринків стосовно вимог до експортуємої продукції, що пов'язані з політикою дотримання принципів сталого розвитку. Більшість європейських країн, які сьогодні є основними торговельними партнерами України, мають достатньо суворі екологічні стандарти та інші вимоги на як рівні країн, так і в цілому на рівні ЄС. Таким найбільш відомим знаком, який свідчить про екологічність продукції та дотримання принципів сталого розвитку, є Blauer Engel [1] – це один з найстаріших у світі екологічний маркувальний стандарт, який гарантує, що продукція відповідає високим екологічним критеріям. Наявність цього знаку гарантує найменший вплив товару на довкілля та свідчить, що процес виробництва відбувається з використанням найсучасніших технологій та екологічних розробок. Отримати цей знак для свого товару є великим досягненням для будь-якого виробника, символом престижу та визнання компанії. Власником знаку залишається Федеральне міністерство довкілля, охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки (BMU), яке і встановлює процедуру сертифікації та правила присудження. Технічні вимоги до товарів зі знаком Blauer Engel розробляє Федеральне агентство з охорони навколишнього середовища (UBA). В Німеччині також впроваджено Екологічний план дій 2030, що стосується виробництва та експорту екологічно чистої продукції.

У Швеції діє екологічний стандарт для продуктів та послуг Nordic, що контролює вплив на навколишнє середовище на всіх етапах життєвого циклу продукції. NF Environment - це французький екологічний знак, який встановлює